
SPRAWOZDANIA

„Studia Pastoralne” 2013, nr 9, s. 339–341

Ks. Mieczysław Polak

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

Wydział Teologiczny

**„Christliche Identität in Europa auf dem Prüfstand”
Sprawozdanie z międzynarodowego
sympozjum pastoralnoteologicznego
(Praga 19–22 marca 2013)**

Od 19 do 22 marca 2013 roku w Pradze odbyło się sympozjum pastoralnoteologiczne poświęcone współczesnej tożsamości chrześcijańskiej w Europie: „Christliche Identität in Europa auf dem Prüfstand”. Było to pierwsze wspólne sympozjum, zorganizowane przez Konferencję Niemieckojęzycznych Pastoralistek i Pastoralistów (Konferenz der deutschsprachigen Pastoraltheologinnen & Pastoraltheologen e.V.), skupiające w zdecydowanej większości teologów z Europy Zachodniej oraz Stowarzyszenie Pastoralistek i Pastoralistów Europy Środkowej i Wschodniej (Post-Netzwerk der der mittel- und osteuropäischen Pastoraltheologinnen und Pastoraltheologen e.V.), do którego należą głównie teologowie z dawnych krajów komunistycznych Europy Środkowej i Wschodniej. Inicjatywa ta zgromadziła zatem naukowców z niemalże wszystkich krajów Europy.

Już w referatach wygłoszonych pierwszego dnia ujawniło się szerokie spektrum myśli dotyczącej tematyki sympozjum. Wypowiedzi teologów z różnych tradycji teologicznych i z wielorakich kontekstów kulturowo-społecznych wskazały na złożoność problematyki tożsamości chrześcijańskiej widzianej w pastoralnoteologicznej optyce. W pierwszym bloku wykładowym swoimi badaniami dzielili się: prof. dr hab. Wiesław Przygoda z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie (Polska), doz. dr. Ivo Džinić z Uniwersytetu Osijek (Chorwacja), dr Michal Opatrný z Uniwersytetu Południowoczeskiego w Czeskich Budziejochach.

wicach (Czechy), prof. dr Jozef Wissink z Uniwersytetu w Tilburgu (Holandia), dr János Wildmann z Wyższej Szkoły Teologicznej Johna Wesleya w Budapeszcie (Węgry), prof. dr Karl Gabriel z Uniwersytetu w Moguncji (Niemcy), dr Arnd Bünker z Instytutu Pastoralno-Socjologicznego w Sankt Gallen (Szwajcaria), dr Johannes Panhofer z Uniwersytetu w Innsbrucku (Austria), Maria Burger z Uniwersytetu w Lublanie (Słowenia), dr Jozef Žuffa z Uniwersytetu w Trnawie (Słowacja). Zaprezentowane w tej części symposium refleksje teologów wskazały przede wszystkim na to, że tożsamość chrześcijańska znalazła się w pewnym kryzysie, który jest wyzwaniem do jej przemyślenia i do podjęcia próby, także w obszarze badań pastoralnoteologicznych nad jej odnowionym, dostosowanym do współczesnych uwarunkowań zdefiniowaniem. Jednak w kulturze bardzo indywidualistycznych dążeń niemalże każdy chrześcijanin może próbować określić czym jest dla niego tożsamość chrześcijańska i w jaki sposób będzie ją wyrażał.

Kolejny blok sympozjalnych przedłożeń dotyczył próby określenia tego, co we współczesnych uwarunkowaniach stanowić może o chrześcijańskiej tożsamości. Kulturowo-społeczne oraz teologiczne kryteria tożsamości chrześcijańskiej nakreślił prof. dr Karel Skalický z Uniwersytetu Południowoczeskiego w Czeskich Budziejowicach (Czechy), natomiast refleksję nad pastoralnoteologicznymi kryteriami podjęli: prof. dr Josip Balaban z Uniwersytetu w Zagrzebiu (Chorwacja) i prof. dr Maria Widl z Uniwersytetu w Erfurcie (Niemcy). Wnioski zaprezentowane przez prelegentów wskazywały ponownie na znaczenie w określeniu chrześcijańskiej tożsamości społeczno-kulturowego kontekstu, w którym Kościół w określonych miejscach spełnia swoją ewangelizacyjną misję.

Druga część symposium poświęcona była znaczeniu podstawowych funkcji urzeczywistniania się Kościoła w perspektywie kierowania kościelnymi wspólnotami. Refleksje dotyczyły zasad kształtowania i realizacji tych funkcji w perspektywie współczesnych uwarunkowań. Każda z funkcji urzeczywistniania się Kościoła przedstawiona została poprzez dwóch prelegentów – z Europy Zachodniej i z Europy Środkowej i Wschodniej: *martyria* – prof. dr Regina Polak z Uniwersytetu w Wiedniu (Austria) oraz doc. dr Jaroslav Vokoun z Uniwersytetu Południowoczeskiego w Czeskich Budziejowicach (Czechy); *diakonia* – prof. dr Karl Bopp z Fakultetu Teologicznego Benediktbeuern (Niemcy) oraz prof. dr Nediljko Ante Ančić z Uniwersytetu w Splicie (Chorwacja); *liturgia* – prof. dr Johann Pock z Uniwersytetu w Wiedniu (Austria) oraz dr hab. Robert Biel z Wydziału Teologicznego w Tarnowie (Polska); *communio* – prof. dr Manfred Belok z Teologicznej Szkoły Wyższej w Chur (Szwajcaria) oraz dr Krystian Piechaczek z Kurii Diecezjalnej w Gliwicach (Polska).

Prelegenci wskazali na znaczenie podstawowych funkcji urzeczywistniania się Kościoła dla tożsamości kościelnych wspólnot. Realizacja tych funkcji jest niejako wyznacznikiem ich chrześcijańskiej i kościelnej tożsamości. Niemniej we współczesnych uwarunkowaniach kulturowo-społecznych rodzi się pytanie o kształt ich praktycznej realizacji i o znaczenie, jakie mają w tym osoby sprawujące

kierownicze funkcje w Kościele. W swoistym dwugłosie (Wschód–Zachód), jaki miał miejsce przy omawianiu każdej z podstawowych funkcji urzeczywistniania się Kościoła, zaznaczyły się bardzo wyraźnie różnice, zarówno systematycznoteologiczne, jak i praktycznoteologiczne. Podczas gdy prelegenci z Europy Zachodniej zwracali bardziej uwagę na potrzebę teologicznej refleksji nad nowymi możliwościami, np. powierzenia kierownictwa wspólnot kościelnych świeckim, referenci z Europy Środkowej i Wschodniej skłaniali się bardziej ku refleksji nad wcieleniem w życie kościelnych wskazań dotyczących realizacji podstawowych funkcji urzeczywistniania się wspólnot chrześcijańskich. Te podejścia wynikały głównie z kościelnej i społecznej sytuacji, w jakiej znajdują się Kościoły na Wschodzie i Zachodzie Europy. Służyły one jednak nie tyle wskazaniu różnic, tego, co dzieli, lecz miały na celu podjęcie procesu wzajemnego uczenia się i korzystania z tych wielorakich doświadczeń. W tym kontekście jedno z ważniejszych pytań dotyczyło tego, czy sytuacja Kościoła w Europie Środkowej i Wschodniej musi zmierzać koniecznie w kierunku tej, w jakiej znajduje się dziś Kościół na Zachodzie.

Gościem sympozjum był także ks. prof. Tomasz Halik z Uniwersytetu Karola w Pradze. Wygłosił on wykład na temat: „Czy Europa pozbawiona jest duszy?”. Wskazał w nim między innymi na potrzebę dobrego rozpoznania współczesnych uwarunkowań, w których Kościół nie jest już „jedynym graczem na rynku ofert duchowych”, ani też nie najsilniejszym. Stąd potrzebuje poszukiwania sprzymierzeńców, aby móc w pokorze wypełnić to zadanie, do którego został powołany. Jako chrześcijanie musimy wystrzegać się wszelkiego triumfalizmu i nostalgii za imperium przeszłości, lecz rozpoznawać teraźniejszość i odpowiednio do jej uwarunkowań być w świecie „solą ziemi”.

Metodologia sympozjum zakładała, że czterech uczestników, poproszonych o to na początku, na podstawie wygłoszonych referatów, głosów w dyskusji oraz rozmów z uczestnikami postara się na zakończenie sformułować na podstawie tych treści wspólne dla Europy Zachodniej i Wschodniej wyzwania dla teologii pastoralnej. Obserwatorami byli: doc. dr Michał Kaplánek z Uniwersytetu Południowoczeskiego w Czeskich Budziejowicach (Czechy), prof. dr Hildegard Wustmans z Prywatnego Katolickiego Uniwersytetu w Linzu (Austria), dr Jadranka Rebeka Anić z Instytutu Studiów Społecznych Ivo Pilara w Splicie (Chorwacja) oraz prof. dr Jozef Wissink z Uniwersytetu w Tilburgu (Holandia). Do podstawowych wyzwań dla teologii pastoralnej obserwatorzy sympozjum zaliczyli m.in.: konieczność ciągłego badania „znaków czasu”, których nie można mylić z „duchem czasu”; odczytywanie zawartego w znakach czasu Bożego wezwania, bowiem Bóg mówi do Kościoła także poprzez obecne wydarzenia, które teologia pastoralna nie tylko rejestruje, ale także interpretuje; troskę o naukowy charakter teologii pastoralnej i o jej jakość, tak aby nie sprowadzić jej zadania tylko do kształcenia przyszłych duchownych i formułowania wskazań pastoralnych.